

آب و شربتی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (٦٥) : الف
آیلغی (٣٥) غروشدور .

ممالك اجنبيه ده سنه لى (١٧) ، الى
آيلغى (٩) فرانقدر .

اور خانہ

باب عالی چاده سندھ دائرہ مخصوصہ

اغظارات

آبونه بدلی پشچندر .

§

مسلكه موافق آثار مع الممنونيه قبول
اولنر . درج ايدلمين يازيلر اعاده
اولونماز .

الخطوات

رساله مزدن آندیغی کوسترملک شرطیلله
توون یازیلری هرهانکی برغته طرفندن
اقتباس اولونه بیلیر .

§

مكتوب برك، امض برك واضح و اقوناقى
اولسى و آيونه سره نومروسى محتوى
بولونمى لازمدار .

§

ممالك اجنبیه ایچسون آتوبه اولانلرک
آدرس لرینک فراقت سزجه ده یازلمسی رجا
اولنور .

25

واضحاً بیلدیرلمی رجا اولنور
کوندرلدیکی زمان نه یه دائر اولدیغنک

1 2 3 . 4 5 6 ~

دینی، فلسفی، علمی، ادبی، ہفتہ لقمہ مجموعہ اسلامیہ در۔

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول : ح . اشرف ادیب

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم

ہوگا قارشی رسول اللہ افندیزہ ذرہ قدر قورقو ، حتی اوفاجق برچکینمہ دویمادن پکی بولوشالم دیور . زمانی کلینجہدہ ہم سوزنی طومش ، ہمده مسلمانلغک - سونوب کیتمش دکل - برسنہ ایچندہ اسکیندن فضلہ یارلامش اولدینی دین دشمنلرینہ کوستہرمک ایچین حرکت امرنی ویریور .

احد جنکنہ یدی یوز کیشی اولهرق کیدن اسلام اوردوسی ؛ بریل سوکرا بیک بشوز کیشیلک فداکار برقوتله یوروور . حاضرلانیماہ باشلاماسیلہ مشرک قوماندانی دوشونمہ و بعض انتیقلر چہورمہ یہ مجبور ایتدیکی کبی حرکتیلہدہ مشرک اوردوسی قورقوتوب کری دونوروور . دیک کہ : دشمنہ قارشی ضعف و تردد کوستہرمک دکل ، قوتلی کورونمک و قوتی ایلری حرکتلہ اثبات ایتک لازم ایتش . بویله یایمقده دائما غالب کلمہ یی و دشمنی مغلوب ایلہمہ یی انتاج ایدہرمش . کولتلی برکون ، یاخود مہتابلی رکیجہدہ یوروویک وقت کولککہ دقت ایتدیکی ؟ اوزرینہ طوغرو کیدہجک اولورسہک سندن قاجار . یوزنی چورمہجک اولورسہک آرقہکن قوشار ، عادتاسنی قووالار . ایشته دشمنده بویلهدر : اوزرینہ آیلیرسہک اوککدن صیویشیر ، فقط معاذاللہ قورقوبده قاجہیہ قالقیشیرسہک کولکک کبی سنی تعقیبہ کیریشیر .

ایله ایسہ شوسوزی دائما عقلکده طوت :

قروالایان قاجیر ، قاجان ایسہ قووالانیر !

برده حکایہدہکی تجارت مسئلہسنی دوشون . اسلام اوردوسی ، حرب ایتہیہ کیتدیکی حالده ، چاریشاجنی یرک پاناییر جواری اولدینی بیلدیکی ایچین اورایہ مملکت محصولندن کورتورمہ یی ده اونوتور . بکلہدیکی دشمنی بولامانجہ کینریدیکی محصولاتی بازارہ چیقاریور ، قازانجلی بر آلیش ویریش یاییور .

— براز اول سویلہدیکم کبی — ہم بارہ . ہم شان قازانمش اولدینی حالده مدینہیہ دونویور . تجارت ، بک ، بویوک و بک مهم برشیدر . رسول اللہ افندیز برقاچ دفعہ کروانلہ کیدوب تجارت ایتشدی . پیغمبرک قان آناسی و مسلمانلرک ایلک خلیفہسی اولان ابوبکر الصدیق حضرتلری ، مدینہ چارشیدندہ آلیش ویریش یاباردی . افندیزک دامادی اولان و مسلمانلرکده خلیفہسی بولان عثمان بن عفان حضرتلری ۱۵۰۰۰۰ آلتون ۱۰۰۰۰۰۰ درہم ، یعنی غروش میراث برافشدی . آریجہ مالی و ملککی ده واردی کہ ۱۰۰۰۰۰ آلتونن زیادہ طوتویوردی . جنتہ کیرہجکلرینی پیغمبرک خبر ویریدیکی (طلحہ) (زبیر) (عبدالرحمن بن عوف) حضرتلریدہ غایت زنکین اولمشلردی کہ زنکینلکری ہب تجارت بوزندن ایدی .

مسلمانلغک ظهورندن اول عرب مشرکری ، حج ایتک ایچین مکہیہ کلرلردی . بعضیلری ده (ہم زیارت ، ہم تجارت) دیبہ یانلرندہ مال ، متاع کہ تیررلردی . مکہ لیلر ایسہ شوخالی خوش کورمزلردی ، حتی حجه کلرکن مال کہ تیرمہسنی کناہ صایارلردی . حال بوکہ : مسلمانلغک

ظہورندن سوکرا بونک کناہ دکل ، ثواب و صواب اولدینہ دائر (لیس علیکم جناح أن تبتغوا فضلاً من ربکم) آیت کریمہسی نزول ایتدی کہ اللہ اعلم « حج ایتانسدہ ربکزدن رزق و نصیب طلب ایتہ کزدہ ، یعنی برابر کزدہ مال کہ تیرب اوصیرادہ تجارت یایما کزدہ سزک ایچین کناہ بوقدر » دیمکدر . ایشته ہم شہریم ! بوراسنی ده خاطرکدن چیقارما و تذکرہ آلوب مملکتتہ کیدیجہ همان تجارت ایتہیہ باشلاکہ ہم اللہک امرینہ اطاعت ، ہمده پیغمبرلہ اصحابنک حرکتلہ تبعیت ایتمش اولورسک .

بزم کویلدلرک بعضیسنده تحف بر طبیعت وار . چولوغنی ، چو حوغنی برسنہ بسلہیہجک قدر تخم آتیورده بوتیللکی قناعت صاییور . سن بویله یایما . الکندن کلدیکی قدر فضلہ چالیشوب چوق قازانمایہ باق . قازانجک لزومندن زیادہ اولورسہ آرتاتنی خبر و حسناہ صرف ایت .

طاہر المولوی

الواح انتباه

مسلمانلری یر یورندن قالدیرمتی ایچون اوروپالیلرک خدعہلری

نصر ایتک نفرتیہ قارشی اسلامک مفارمتی

مسلمانلرک دینلریلہ احوال اجتماعیلری ، واستقباللری ، حقندہ هولاندالی دوقتور هر غرنج ک آمریقادہ ویرمش اولدینی برقونفرانسی نوربورقده انتشار ایدن (الہدی) جریہدی عربیجہیہ ترجمہ ایدرک مقدمہ اولنی اوزرہ خلاصہ دوقتورک احوالندنده بحث ایتمش ، اورادندہ المنارجلہسی اقتباس ایلہمش در . بزدہ مسلمانلر ایچون عبرتله مالی اولان بوقونفرانسی المناردن ترجمہ ایلہ وضع انظار قارئین ایدیورز . قونفرانس اوزون اولدینی جنتلہ بوهفته انجق نصفی درج اولونہ بیلیمش در . متبانیسی ده انشاء اللہ کلہجک ہفتہ کی نسخہ مزہ درج اولوندن سوکرا بوقونفرانس حقندہ بزدہ برقاچ سوز سویلہیہجکدر .

«اسلامک ترقیات مستقبلہسی ، بدرجہ مشاہیتلہ دین یهودک تاریخ جدیدی اعادہ ایدہجکدر . دائما بوتون ادیانک نصرانیتہ انضمام ایدہجکنی امید ایدن انجیل مبشرلرینک ، خرسیتیان میسیونرلرینک اسلامیتہ تعلق ایدن باطل رؤبالری اسلامیت حقندہ قطعاً تحقق ایتز ، چونکہ دین اسلام ، یقین بر آتیدہ قوتلی ، بارلاق بردین اولور ، دین یهودینک نظیری اولارق دائما تغیر ایتکدہ اولان احتیاجات عصرہ کندینسی تطبیق ایدر .

ایشته عمرینک ربع عصر مقداری احکام اسلامیہ ، اسلامک شریعت و فلسفہسنی تدقیق ایلہ امرار ایدن هولاندالی « دوقتور قریستیان سنوک هر غرنج » ک رأی بودر .

سویلندیکہ کورہ بودوقتور ، خیال پرست اولمدینی کبی غرضکار برخبردہ دکلدر .

اسلامہ عائد خصوصانده عصرینک اعلم علماسندن در . چونکہ « هر غرنج » تاریخ اسلامی ، شریعت اسلامیہ یی ، فلسفہ اسلامی یالکز

سیاسی، دینی تغییرات حصوله کثیرن عوامل و حرکاتی ده مراقبه ایدیوردی. بونک ایچون درکه: دوقنور هرغریج، طرفندن اسلامک حال حاضرینی مصور اولان صورت، اسلامک مستقبلده کی نشو و نمانسه عائد اولان تبعاتنده سالک اولدینی مسلك، اسلامی باربار، وحشی بر دین اولوب شرقه مخصوص اولان شکلنده محصور اعتبار ایتمکله مألوف اولانلردن خارج ایکی شی در.

حتی دوقنورک فکرینه کوره شرق ایله غرب آره سنده یکدیگرینک امتزاجنه مانع اولان شیلر تدریجاً ازاله ایدیلهرک پک یقین سنه لرده هرایککی ملت بربریه سریع برصورتده امتزاج ایدوب قایناشه جقلردر. دوقنورک «قولومبیا» ده کی جامعه ده اسلام حقننده ویرمش اولدینی برقونفه رانسی بروجه آتی ترجمه ایدیورز:

«دوقنور هرغریج، ک اسلام حقننده قونفه رانسی

«مدنیت اسلامیه، کچن بیک سنه طرفنده درجه منهایه یوکسلمش ایدی. بیک سنه کچه لیدنبری مسلمانلر اوله اعتقاد ایدیورلرکه: احوال دینیله ری تمایله ای در؛ مسلمانلرجه دینی اعتقادلر تقرایتمش برمشله در. مسلمانلردن اکثریت عظیمه دین اسلامک عصمتنه، تغییر و تبدیل ایتمه دیکنه وایتمه چکنه قائل اولوب اسلامک حقیقت ظاهره سنی شک و شبهه دن آزاده اوله رق - نصارانک قانونیک کلیساسنک عصمتی حقننده اجماع ایتدکاری کی - قبول ایدیورلر.

اسلامک برطاقم احکام وشرایعی واردی که: شخصی، عمومی، فردی، اجتماعی بتون اطوارنده حیاته تعلق ایدیوردی. علی الخصوص مسلمانلرک بتون احکامی مسلمانلرک استقلال سیاسیلری اوزرینه قائم اولیوردی. مسلمانلر کندی دائرة خصوصیه لرنده حر و مستقل فکر اولوب بتون دنیایی کندیلرینه مالکانه یا بمشلدی. کندی حوضه ملکترینه کیرمه مش اولان برلری ده فتح ایدرک ملکترینه ضم ایتمک اوزرلرینه واجب ایدی.

کچن عصر طرفنده ایسه اوروپا دولترینک تدریجی برصورتده، یواش یواش اسلام اوزرینه تجاوز ایتملرله اسلام، استقلال سیاسیندن تجرد ایتدی. یواش یواش سیاسی استقلالنی غائب ایتدی. بونک نتیجه سی اوله رق اسلام، آراسنی، اعمالنی تعدیل ایتمک مجبور اولدی. ام سائره نک بایدینی شیلری حساب ایدرک اولک اوزرینه تحصیل ایتمک کندیلرینه واجب اولدینی مسلمانلر ایچون تأکد ایلدی.

شمعی شوخالدن ایکی مسئله ظهور ایدیور:

۱ - عیبا تابعلرینک حیاتی، افکارینی ارشاد ایدن اسلام مابه - القیامی اولان استقلال سیاسی غائب ایتدیکی زمان شو تغییره؛ کندیسنی احتیاجات عصره تطبیقه؛ تحمل ایده بیله حکمی؟

احکام اسلامیه نی تدقیق ایدنلر استنتاج ایدیورلرکه: دین اسلامده احکام روحیه احکام مادییه به تمایله متصلدر. اوقدرکه استقلال سیاسینک سقوطی، نفس اسلامک - قوطی مستلزمدر. لیکن بن - بوفکره موافقت ایتمیورم،

اوکرتمکله اکتفا ایتمه مش در، بلکه عمرینک ربع عصر مقدارینی سائر مؤسسات دینی و سیاسییه اولان علاقسی اعتباریه اسلامی تدقیق ایتمکله کچیرمش در. هولانداده بولنان لیدن جامعه سی، اسلامی تدقیقندن الده ابتدکی نتایج حقننده کلیلرده درت قونفه رانس ویرمسی ایچون «هرغریج» ی برنجی دفعه اوله رق ولایات متحده ییه کوندردی. «هرغریج» بوقونفه رانس لرنده مکمه مکرمه نی (اسلامک مقدس شهرینی) صورت زیارتی حقننده تفصیلات ویرمکده در. «دوقنور هرغریج» مکمه مکرمه ده مسلمان برذاتک دوستی صفتیه سکز آی قاهره کونده ایکوز بیک حجاج طرفندن ادا اولونان فرائض دینییه نی اقامه واوراده کی جامعلرده حاضر بولنوب اولجه مسلمانلردن بشقه سنک دیکله مسی ممکن اولمیان محاضراتی، وعظ و نصایحی ده دیکله مش، ایشیتمش در.

بوللرینی ش اشیره رق کندیلرینی تهلکه یه القان ایدن، اسلامک مقدس بربلده سی اولان مکمه مکرمه یه دخوله جرات ایتمکله مهم اولدقلردن طولانی مکده قتل ایدیلن خرسستیان ویهودیلره عائد نه قدر قصه ر روایت اولمقده در. شوخبرلرک عدم صدق فرض اولسه بیله محقق صورتده ثابت اولمش درکه: مسلمان اولمدقلری اکلاشیلنجه برچوق غیر مسلملر مکدن طرد اولمشلردر.

«دوقنور هرغریج» یالکز لسان عربی نی اوکرتمکله اکتفا ایتمش دکل در... بلکه اسلامک مقدس قصبه سی اولان مکمه مکرمه یه کیتمزدن مقدم عمرینک برچوق سنه لری ده تاریخ اسلامی تدریس و تدقیق ایله کچیرمش در. ایشته دوقنورک اسلامی بوصورتله معرفتی درکه مکده کچیرمش اولدینی سکز آی طرفنده شخصی طایتمامغه موفق اولمش در. کندیسندن ایشیدیلدیکنه کوره مکده مسلم ایله غیر مسلمی تفریق ایدن کلبری ده آلدایمه یه موفق اولمش، بوصورتله ایشی میدان جیقماش در. «دوقنور هرغریج» مکده اقامتندن سوکره مکمه مکمه تاریخی، حیات عمومی و خصوصیه سی حقننده بر فصل مخصوص یازمش در.

«هرغریج» ک اسلامه ویرمش اولدینی اهتمام، یالکز برطالب علمک اهتمامی کی دکل در... چونکه هند شرقینک یرلی اهالیسنک اداره سنه متعلق مسائلده هولاندا حکومتک مستشاری اوله رق اون بدی سنه هولاندانک هند شرقی جهتنده وقت کچیرمش، اسلامی واسع و عمیق برصورتده تدقیق ایتدیکی جهته اوتوز بش میلیون راده سنده امت محمدی محتوی بولنان مستعمرات اسلامیه نک اداره سی ایچون هولاندایه بر محور سیاست وضع ایدرک مستعمرات اسلامیه نی او محور اطرافنده جویرمه یه موفق اولمش در.

هند شرقیه بدی سنه طور دقندن سوکره «لیدن» جامعه سنده عربی و سلافیه لسانلرینه معلم اولقی ایچون هولاندایه کلدی؛ مسائل اسلامیه ده حکومتک مستشار عمومی اولارق قالمق شرطیه بووظیفه نی ده قبول ایتدی...

بولندن بشقه دوقنور، ممالک اسلامیه نک اکثریننده سیاحت ایتمش ولدینی ایچون ربع عصر مقداری کچن زماننده عالم اسلامک هر طرفنده

وازچەرك مقصده وصول ايچون باشقه يوللر طوتديلر ، معاونت ، تعليم و تهذيب كې طريقلر . سلوك ايتديلر ، طوتدقلرى ايشى باشه چيقارمق ايچون تعليم و تهذيب نامى آلتندە حركت ايتمەني موافق بولديلر . شېه يوق كە بومسلەكە دوام ايدلەكە ، كندىلرينە تقديم ايدەجكلرى هر شىئى مسلمانلر قبولە مستعددرلر ، مدنيت نامى آلتندە هر نه تلقين ايدلسە مسلمانلر اونى قبول ايدرلر .

مثلاً : استانبولده کی آمریقان کلیه سی (روبرت قوللهز) اطفال مسلمینه هر نه یی تقدیم ایدیورسه مسلمانلر اونی قبول ایدیور. مسلمانلرک منتهای ترقی اعتبار ایندکلی طرق و معرفتی نشر ایتک مخصوصنده مذکور مکتبک یک بیوک فضل و رجحانی واردر . مع مافیه هیچ بر مسلمی هنوز اساس اعتقادندن چویرمه مشدر .

برجوق سنہلر جزائر دہ وقت کچیرن بر فرانسر دوستملہ مصاحبہ
انساندہ کندیسہ - شمالی آفریقادہ اولان مسلمانلرک تعصبی بیلدیکم
جهتلہ - قانونیک مذہبہ منسوب اولان متعدد جمعیات دینہ طرفدن اداره
ایدیلن پروباغاندا ایشلرندن صوردم ، جواباً دیدی کہ : « ایش پک
مظفر بنی کیدیور ، لکن اورادہ دیندن هیچ بحث یوقدر . »

ایشته هولاندا حکومتی اوتوز بش میلیون مسلمانان حکم ایدپور،
لکن هیچ بروقت اونلرک نائل هدایت اولمسی ، اونلرک تنصر ایتسی
خصوصی دوشونمپور . بزم ادراک ایتدیکمز شیلرک هپسی شونقظه ده
خلاصه ایدیله بیلیر : « ایشلری بزه توکیل اولونان بوکیمسهرلی تعلیم
ایتمه احتیاجز واردر . بز اکلاپورزکه : مسلمانلرک نفوسنه قارش
اک افضل شی ، دین خاص ومؤسسات خاصه لرینی عصر حاضرک حاجاتنه
تطبیق ایتمک در . »

بن قطعياً اعتقاد ایتهم کہ : دین اسلام نصرانیتک اوکندہ سقوط
ایتسون ! چونکہ مسلمان ، نصرانیتک نفوذینہ مقاومت ایچون صوکه
درجہ احتیاط اوزرہ بولنیور . او ، کندیسنبجہ یکی برشی اولمیان نصرانیتی
مألف اولمیارق بیلور . او ، نصرانیتک اصلی وطریق توسعنی بیلدیکی
جهتله دین نصرانیتی تدریجاً فسادہ یوزطوتمش ، بالآخرہده خاتم الانبیاء
اولان محمدک (صلی اللہ علیہ وسلم) وحی ایله نسخ ایداش بر دین اعتبار
ایدور .

ثانیاً نصرانیّت کچمش زمانہ عائد بر دین تلقی ایتدیکی جہتلہ اونکله
تدینی ماضیہ طوغری برخطوہ آتمق اعتقاد ابدیور . بناءً علیہ کچن
ربع عصر ، یاخود نصف عصرده اسلام اوزرنده کوریلن تغیرک هیچ
بریسده نصرانیته تدینی شامل اولان برتغیر دکلدر . اوت ، کچن
عصر ظرفنده اسلامده برچوق تغیرات میدانه کلش ایسده بونلرک
بریسده نصرانیته تدین ایتلرینه شمولی یوقدر . چونکه اسلامده
اولان ضرورت شو صورتله اولاجق بر اصلاح دعوت ایتبور .

مترجی

متبه اقدسې کله چا هفته

آفسہ کیلی احمد محمدی

۲ - ایکنجی مسئلہ یہ کلنجہ : ہواولکندن دہا مہمدر۔ اسلام
شوتغیری تحملہ قادراولنجہ - ناصلکہ قادر اولدینی اعتقاد اولنیور -
تابعیری، یعنی مسلمانلر ارتقا ومدنیت عالمنده صف اولی تشکیل ایتکہ
مقتدر اولہ بیلہ جک بر صورتہ نفسی حیات حاضرہ جدیدہ تطبیقہ
قادر اولہ جقمی؟ (یعنی اسلام، مدنیت عالمنده مسلمانلرک صف اولی
تشکیل ایتلمیخی تأمین ایدن برتغیرہ تحمل ایدہ بیلہ جقمی؟)

ایسته آمریکا سامعلینه بحث ایتک ایسته دیکم شی، بویکی مسئله ایله بونلرک تفراتندن اولان احکام سائرده در. بوندن مأمول ایتدیکمز شی ده غربیلیری شرق عالنده جاری اولان انقلاب عظیم وشوانقلابك صورت حرمانه واقف قلمقدر.

مسلمانوں کی نصرت اور برکت اور جوہ نقیب ایدین مراد مراد
مسمویر لک : موقوفہ مزلکی :

بخصوصده ايشك اساسى اسلامك استقبالى مسئلهسنه توجه ايدمك اولان نظرلردر. اسلامك استقبالى مسئلهسنه ميسونزلرك نظريه باقهجق اولورسه كز هيچ شبهه يوقكه اسلامك نشو و نما سندن، توسع و انتشارندن چوق برشى مامل اولمديغنى استنتاج ايدرسكنز . چونكه ميسونزلرك نظرند اسلامك ترقى ايدمه بيلمسى ايجون اولانصرائيتى قبول ايتمى لازمدر. [۱] لكن بواعتماد اولنان رايك اك فناسى در.

بن بونک عمومی بر رأی اولدیغنی سویلکله مسرور اولیورم .
مسلمانلر نصرانیتمک قصد ایتیورلر؛ مسلمان مملکتلرنده وظیفه تنویریه ایله
مشغول اولان نصاری میسیونرلرینک، دین مسیحی پروباغانداجیلرینک ادراک
ایده بیلدکلری شوایش ایچون مسلمانلر بک عظیم بر احتیاط کوستریورلر .
کندیلرینی بویله بر آقتییه قایدیرمقدن صوگدرجه محافظه یه جالیشیورلر .
هولاندانک هند شرقی جهتنده - که مؤسسات اسلامیه یه تمامیه
یقین اولارق اونیدی سنه وقت کچیردم - خریستان پروباغانداجیلرینک
هیچ کیمسه بی نصرانیته ایصندیرمه مدقلری، اورالده تابع بولامادقلری
کورولیور .

اوت ، مدعوین میانہ بر جوق اسلام دہ بولئور . بالخاصہ ہیچ
بر دینک صیت و شہرتی ایشیتہ من مملکتک سسکنہ داخلہ سنی فطری
اولان حالت و تہلارندن بر آدیم اوزاقلاشدیرہ بیلمشلردر ، کہ اولری
تصیر ایتک کوچ بر شہدہ دکل در . اولجہ دیانت ہندیہ نک انتشار
ایتدیکی جاوانک بعض جہتلرندہ ایسہ باشلی باشنہ بر قبیلہ یی تنصر
ایتدیر مکدہ میسیونر لر اوقدر کوچلک چکمپور لر . لکن اہالیسی صرف
اسلام اولان مملکتلردہ کی خرسدیان پرو پاغاندا جیلری مسلمانلری تنصر
ایتدیر مک خصوصندہ یک بیوک صعبتہ دوچار اولدقلری جہتلہ
طوغری دن طوغری یہ مسیح ایلہ تبشیردن ، دین مسیحہ دعوتدن
[۱] بوفکر یالکنر میسیونر لر مخصوص دکلدر . عمومیتلہ اوروپا الوردہ بوفکر دہ در .

منہج